

Vil du vite hva jeg har å si?

Filmer om alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Bakgrunn for prosjektet

I dag er det ca. 16 000 personer i Norge som er uten funksjonell tale på grunn av sykdom eller skade. Denne gruppen har behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) som kan bidra til å gi dem bedre livskvalitet. ISAAC Norge er en organisasjon som arbeider for alle som bruker, er interessert i og arbeider med ASK. De ser et stort behov for informasjon om dette temaet.

Prosjektets målsetting

Målsetningen med prosjektet er å lage informasjonsfilmer om alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). Filmene skal bidra til holdningsskapende arbeid og kunnskapsspredning om ASK overfor allmennheten, pårørende, brukere og fagpersoner. På denne måten vil vi prøve å skape et bedre språkmiljø og bedre kommunikasjonspartnere for mennesker som bruker ASK.

Viktige delmål er å vise:

- hva ASK er
- hvorfor ASK er en viktig forutsetning for deltakelse, egenverd og selvrespekt
- hvem som har nytte av ASK (at det er mennesker i ulike aldre som har ulike forutsetninger)
- hvordan den allmenne befolkning kan kommunisere med mennesker som bruker ASK
- hvilke muligheter mennesker som bruker ASK har
- eksempler på ulike former for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Målgruppen og spredningsmuligheter

Filmene skal fungere godt som den første informasjonen en person får om ASK. Filmene vil være fine overfor allmenn befolkning og alle mulige kommunikasjonspartnere til mennesker som bruker ASK. Filmene vil også kunne brukes av brukerne selv, fagpersoner (spesialpedagoger, logopeder, lærere, ergoterapeuter, psykologer, leger osv) og i utdannelsen av fagpersoner.

ISAAC og Snöball Film har laget en film om elever som bruker ASK med finansiering av Utdanningsdirektoratet. Filmen ble lansert i oktober 2014, og fram til februar 2015 har filmen hatt ca 2500 visninger. Vi kan forvente at filmene vi har laget med midler fra Extrastiftelsen vil ha tilsvarende visningstall. Vi venter derfor at hver film blir sett ca 4000 personer det første året og alle filmene vil bli sett av til sammen 16 000 personer.

Prosjektgjennomføring/Metode

ISAAC Norge har i dette prosjektet inngått et samarbeid med Snöball film om produksjon av filmene. Det er opprettet en faggruppe som har deltatt i kvalitetssikringen under hele produksjonen. Faggruppen har bestått av styremedlemmer i ISAAC Norge, Snöball Film og fagfolk som jobber tett med mennesker som bruker ASK.

- **Sabine Gehring**, styremedlem i ISAAC Norge og ansatt ved NAV Hjelpemiddelsentralen i Telemark
- **Liv Dæhlen**, styremedlem i ISAAC Norge og spesialpedagog, Oslo Voksenopplæring Nydalen.
- **Signhild Skogdal**, PhD-student ved Høgskolen i Finnmark og Universitetet i Stavanger.
- **Anita Sande**, seniorrådgiver ved Statped Vest.
- **Anne Ekerbakke**, Seniorrådgiver/ergoterapeut, Statped sørøst, fagavdeling ervervet hjerneskade.
- **Knut Slåtta**, psykologspesialist, Statped Sørøst – avdeling for sammensatte lærevansker.
- **Wenche Erlien**, produsent Snöball Film
- **Marianne Kleven**, regissør Snöball Film

Det har vært et godt samarbeid mellom ISAAC, Snöball film og faggruppen. Faggruppa har deltatt hele veien i vurdering av persongalleri, lesing av manus og kommentering og godkjenning av de ferdige filmene.

I prosessen var vi bevisst på å finne ulike ASK-brukere med ulikt funksjonsnivå for å treffe flere i målgruppa og skape større gjenkjennelse. Vi var også bevisst på å finne gode eksempler på hverdagssituasjoner fra barnehage, skole, arbeidsplasser og samvær med familie, venner og andre nærperso-ner.

Det var planlagt 5 filmer, som underveis i prosessen ble redusert til 4 filmer. Dette på grunn av persongalleriet vi fikk tilgang på passet bedre til 4 filmer og fordi vi fant ut vi trengte mer tid til filminnspillingen enn planlagt fordi det tar tid å fange gode eksempler som viser kommunikasjon med ASK-brukere. Filmen vi ikke laget var knyttet til inkluderende klasserom. Dette valget ble gjort fordi det var vanskelig å finne gode situasjoner på elever som var godt integrert i et vanlig klasserom og fordi Snöball film og ISAAC tidlig på høsten 2014 hadde laget en generell film om elever som bruker ASK med midler fra Utdanningsdirektoratet som delvis dekket behovet for en slik film. Filmen kan sees her: <https://vimeo.com/108903254>.

Resultater og resultatvurdering

I prosjektet er det laget filmer med følgende titler som er lagt ut på vimeo:

Hva er ASK?

I denne filmen gir vi en generell innføring om alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). Vi viser brukere i alle aldre, med ulike kognitive nivåer og ulike kommunikasjonsformer. Vi viser også hva som er viktig for å legge forholdene til rette for god kommunikasjon for mennesker som bruker ASK.

<https://vimeo.com/119542206>

ASK i barnehagen

Hvis man stimulerer språkutvikling tidlig, er det større sjanse for at barn utvikler et språk. I denne filmen møter vi Jonathan og hans foreldre og viser hvordan barnehagen har tilrettelagt for alternativ og supplerende kommunikasjon.

<https://vimeo.com/119542204>

Overgang til voksenliv

Mange unge som bruker ASK opplever at overgangen fra å flytte hjemmefra og inn i egen bolig er vanskelig. I denne filmen følger vi Ole Reidar på jobb, på butikken, med venner og i samtaler med omsorgspersoner i egen bolig. Filmene viser hvordan man skaper et godt språkmiljø for voksne gjennom praktisk tilrettelegging og gjennom god kontakt med personer i omgivelsene.

<https://vimeo.com/119542205>

Forandringer i livet

Hvis man som voksen plutselig blir rammet av sykdommer (som svulst, hjerneslag eller demens) eller får en traumatisk skade som gjør at man mister talespråket, blir livet totalt forandret. I denne filmen følger vi Tove som ble rammet av slag i 30-årsalderen og møter hennes familie. Vi viser hvordan ASK-tilrettelegging kan bedre livskvaliteten og gir tips som er nyttige for pårørende.

<https://vimeo.com/119542203>

Filmene legges ut på ISAAC sine egne nettsider www.isaac.no. Til hver film vil det følge tilleggsmateriell:

- spørsmål som kan brukes som utgangspunkt for diskusjoner i etterkant av hver film.
- Korte tekster om temaet i filmene.
- Lenker til utdypende informasjon på nettet, bøker, brosjyrer og hefter og tips om hvor man kan henvende seg for mer informasjon.

Vurdering av filmene

Vi mener vi har laget filmer viser barn i barnehage/skole og voksne som har godt språkmiljø og gode kommunikasjonspartnere i relle hverdagssituasjoner. Dette er gode situasjoner som kunne være eksempler til etterfølgelse og som kan være et viktig bidrag til å lære folk å bli gode kommunikasjonspartnere for mennesker som bruker ASK.

Vi mener at filmene dekker et stort behov innenfor ASK-miljøet fordi dette er et ungt fagområde som allmenn befolkning, brukere, pårørende og fagfolk har lite kunnskap om. Det er en svært sammensatt brukergruppe og det finnes mange forskjellige former for ASK som gjør at dette er et komplisert tema som det er vanskelig å sette seg inn i. Filmene vil derfor eksemplifisere og gjøre informasjon om ASK mer forståelig for folk.

Oppsummering/konklusjon/videre planer

ISAAC Norge planlegger en lansering av filmene på et arrangement 7. mars på Oslo Voksenopplæring i Nydalen. Videre skal filmene spres på aktuelle nettsteder som ask-loftet.no og nettstedene til brukerorganisasjoner som har medlemmer med behov for ASK: Demensforeningen, Autismeforeningen, CP-foreningen og Afasiforbundet.

Filmene vil bli aktivt brukt i ISAAC sitt arbeid. De vil bli vist på ISAAC sin årlige konferanse, under foredrag og kurs og vil bli spredd gjennom fagtidsskriftet og medlemsbladet "Dialog".

Filmene er lagt ut på vimeo.com slik at det er lett å integrere filmene på andre nettsteder og muliggjør spredning via sosiale medier som Facebook og Twitter. Det er også mulig å lastes ned filmene til egen datamaskin, om man ønsker det.